

สรุปองค์ความรู้จากผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม
โครงการการออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรี
ภาคสัทธิบ จังหวัดชลบุรี

กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคสัทธิบ จ.ชลบุรี
ระหว่างวันที่ 17 - 19 มีนาคม พ.ศ. 2559

ผู้ดำเนินโครงการ
นางภัทราธิษฐ์ สิทธิพนธ์
สาขาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ
ร่วมกับ
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (หมวดเงินอุดหนุน)

คำนำ

สรุปองค์ความรู้ผลงานการให้บริการวิชาการ , ผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม โครงการการออกแบบตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทอผ้าเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรีภายใต้การดำเนินงานของสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ 2559 (หมวดเงินอุดหนุน) คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมรายงานผลการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินโครงการพร้อมเอกสารประกอบการถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึงการสรุปผลประเมินผลงานการให้บริการวิชาการ, ผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม การถ่ายทอดเทคโนโลยีและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อการจัดโครงการ ซึ่งผู้ดำเนินโครงการหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานผลการดำเนินงานเล่มนี้จักเป็นองค์ความรู้ แก่ผู้ที่สนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของโครงการต่อไปในอนาคต

ภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์

โครงการการออกแบบตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรี

ภาคใต้ จังหวัดชลบุรี

กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ จ.ชลบุรี

ระหว่างวันที่ 17 - 19 มีนาคม พ.ศ. 2559

หลักการและเหตุผล

กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้เกิดจากแม่บ้านข้าราชการทหารเรือต้องการสร้างอาชีพหลักอีกช่องทางหนึ่งเพื่อจุนเจือรายได้ของครอบครัวเมื่อสามีออกไปปฏิบัติราชการทางภาคใต้ โดยได้รับการสนับสนุนในการออกแบบชิ้นงานและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากสมาคมภริยาทหารเรือ กระทรวงอุตสาหกรรม การรวมตัวกันของกลุ่มแม่บ้านทหารเรือชั้นผู้น้อยเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันและเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของครอบครัว จึงทำให้การสร้างผลงานในกลุ่มสามารถสร้างรายได้เทียบเท่ากับอาชีพหลักของครอบครัวและเป็นหนึ่งในกำลังหลักที่คอยดูแลครอบครัวและคอยสนับสนุนยามสามมีไปประจำการในสนามรบ

ปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้จัดทำผลิตภัณฑ์จำหน่ายอาทิ ผ้าบาติก ปลอกหมอน ผ้าพันคอ ของชำร่วย ฯลฯ จากโครงการปฏิบัติการออกแบบตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการย้อมจากสีธรรมชาติโครงการปฏิบัติการพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยเทคนิคการย้อมสีผสมจากสีสังเคราะห์ จัดโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา ร่วมกับสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการนั้น กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ได้นำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มัดย้อมจำหน่ายและจัดอบรมเผยแพร่ความรู้เรื่องการทำผ้ามัดย้อมเป็นต้นมา

จากผลงานการให้บริการวิชาการ, ผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคมในโครงการปฏิบัติการพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยเทคนิคการย้อมสีผสมจากสีสังเคราะห์ กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ได้ดำเนินงานอบรมสิ้นสุดลง

ผู้ดำเนินโครงการได้ดำเนินติดตามประเมินผลโครงการฯ ผลจากการประเมินพบว่า กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ มีความต้องการให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จัดดำเนินงานอบรมเพิ่มเติม อาทิ การพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม การพัฒนาเทคนิคการมัดผ้า การย้อมสีธรรมชาติ(เพิ่มเติม)เป็นต้น จากความต้องการเสนอแนะดังกล่าวที่ทางกลุ่มมีความต้องการพัฒนาการตลาดด้วยเทคนิคการมัดย้อมจากการย้อมสีธรรมชาติ เนื่องจากในสัปดาห์ปัจจุบันหันมาสนใจสีธรรมชาติมากขึ้น และต้องการเรียนรู้การย้อมสีธรรมชาติให้เกิดความชำนาญ เพื่อการสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนกับให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้

จากความต้องการเสนอแนะดังกล่าวทางสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น จึงจัดทำโครงการให้บริการวิชาการ, ให้บริการวิชาการรับใช้สังคมในโครงการอบรมระยะสั้น เน้นการนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยและการแลกเปลี่ยนความรู้จากชุมชนไปพัฒนาการตลาดผ้าด้วยเทคนิคการมัดย้อมจากการย้อมสีธรรมชาติ ได้แก่ การพัฒนาตลาดผ้าผ้ามัดย้อม เทคนิคการมัดย้อม และการย้อมสีธรรมชาติ (เพิ่มเติม) ซึ่งชุมชนสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาตนเองและเป็นแนวทางประกอบอาชีพเสริม อีกทั้งยังนำไปส่งเสริมรายวิชาไปสู่การเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย มีชัยพลายแก่ครูกลุ่มสามัญศึกษา และกลุ่มชาวบ้านที่สนใจ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาแลกเปลี่ยนความคิดและเป็นการประสานงานประชาสัมพันธ์แนะนำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพให้เป็นที่รู้จัก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการย้อมสีและการมัดย้อมด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. ถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการมัดย้อมตลาดด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและตอบสนองความต้องการของตลาด
3. เพื่อสร้างศักยภาพสำหรับประกอบธุรกิจในเชิงสร้างสรรค์

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 15 คน

พื้นที่ดำเนินการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไหมไทยวิสาหกิจชุมชนและชุมชนทอผ้าหนองหญ้าไซ ตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ 17 - 19 มีนาคม 2559

งบประมาณ60,000.....บาท

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

การดำเนินโครงการ :

โครงการออกแบบตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทอผ้าเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรีโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการมัดย้อมตลาดด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็น

คำนำ

สรุปองค์ความรู้ผลงานการให้บริการวิชาการ , ผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม โครงการการออกแบบตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทอเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัด ชลบุรีภายใต้การดำเนินงานของสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ 2559 (หมวดเงินอุดหนุน) คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ จัดทำขึ้น เพื่อรวบรวมรายงานผลการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินโครงการพร้อมเอกสารประกอบการถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึง การสรุปผลประเมินผลงานการให้บริการวิชาการ, ผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม การ ถ่ายทอดเทคโนโลยีและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อการจัดโครงการ ซึ่งผู้ดำเนินโครงการหวังเป็นอย่างยิ่ง ว่ารายงานผลการดำเนินงานเล่มนี้จักเป็นองค์ความรู้ แก่ผู้ที่สนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของโครงการต่อไปในอนาคต

ภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์

มิตรกับสิ่งแวดล้อมเน้นการนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยและการแลกเปลี่ยนความรู้จากชุมชนไปพัฒนาการลวดลายผ้าด้วยเทคนิคการมัดย้อมจากการย้อมสีธรรมชาติ ได้แก่ การพัฒนาลวดลายผ้ามัดย้อม เทคนิคการมัดย้อม และการย้อมสีธรรมชาติ (เพิ่มเติม)ซึ่งชุมชนสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการอาศัยองค์ความรู้ตลอดจนเทคนิคการมัดลวดลายและให้ชุมชนเห็นความสำคัญของสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานและผู้บริโภคปลอดภัยจากสารเคมีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอีกทั้งส่งเสริมอาชีพ เพิ่มรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

กิจกรรมและวิธีดำเนินงาน ประกอบด้วย

- ขอสนับสนุนงบประมาณ

การเตรียมการและประสานงาน

- ประสานทีมวิทยากร สถานที่จัดอบรม และความพร้อมของชุมชน
- กำหนดวันฝึกอบรม
- เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบ

การดำเนินงานหรือให้บริการ

ดำเนินงานฝึกอบรม

รายละเอียดหลักสูตร

1. ศึกษาการเรียนรู้พืชที่ให้สีในท้องถิ่น

- ประเภทของวัสดุ ได้แก่ ผล ใบ เปลือก เมล็ด
- ชนิดที่ใช้ในการย้อมสี (เน้นท้องถิ่น) ได้แก่ ไม้ฝางป่น ขมิ้นผง ขมิ้นสด
- กระบวนการย้อมสีธรรมชาติ
- หลักการย้อมสีธรรมชาติ
- การใช้สารช่วยติดสี (มอร์แดนท์) ให้ติดสีในการย้อมสีธรรมชาติ

2. หลักการออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อม

- การออกแบบลวดลาย
- การวางลายผ้าในผลิตภัณฑ์
- การออกแบบและการพับ / มัดผ้าแบบต่าง ๆ

3. หลักการมัดลายผ้ามัดย้อม

- ขั้นตอนการทำผ้ามัดย้อม
- การมัดผ้าในลักษณะต่าง ๆ

4. การทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ

- การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการย้อมสี

- การออกแบบลายผ้า
- เทคนิคการมัดย้อมโดยใช้วัสดุประกอบเช่น ไม้ หิน ลูกแก้ว เป็นต้น
- ปฏิบัติการมอร์แดนซ์เฉดสีจากโคลน น้ำต่าง น้ำปูนใส และสนิมเหล็ก

ระยะเวลาในการฝึกอบรม

โครงการออกแบบตลาดผลิตภัณฑ์มัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้
จังหวัดชลบุรีโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการมัดย้อมตลาดด้วยสัสมรชาติในท้องถิ่นที่เป็น
มิตรกับสิ่งแวดล้อมระยะเวลาในการฝึกอบรม3วัน คิดเป็น 18 ชั่วโมง

วัน/เวลา	9.00 - 12.00 น.	13.00 - 16.00 น.
วันที่17มีนาคม 2559	การออกแบบ วางลายผ้าและการเตรียมสีย้อม ธรรมชาติ การออกแบบและการพับ/มัดผ้าแบบต่างๆ การออกแบบโดยใช้เทคนิคการมัดย้อมวางลาย ผ้าพันคอ นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)	ศึกษาการเรียนรู้พืชที่ให้สีในท้องถิ่น การเตรียมวัตถุดิบก่อนการย้อมวัตถุดิบพืชที่ให้สี ประเภท ใบและเปลือกไม้ การย้อมสีผ้าพันคอให้เฉดสีของพืชประเภทใบและเปลือกไม้ นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)
วันที่ 18 มีนาคม 2559	การออกแบบโดยใช้เทคนิคการมัดย้อมวางลายเสื้อ การเตรียมวัตถุดิบก่อนการย้อมวัตถุดิบให้สี จาก แร่ ธาตุ จากดิน นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)	การย้อมสีเสื้อ ให้เฉดสีย้อม ประเภทแร่ธาตุจากดิน นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)
วันที่ 19 มีนาคม 2559	การออกแบบโดยใช้เทคนิคการมัดย้อมวางลายผ้าผืน การเตรียมวัตถุดิบก่อนการย้อมวัตถุดิบให้สี จาก ผล และราก นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)	การย้อมสีผ้าผืน ให้เฉดสีย้อม ประเภท ผล การใช้สารช่วยติดสี (มอร์แดนซ์)ให้เฉดสีในการย้อมสัสมร ชาติ นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)

หมายเหตุ : รายละเอียดของโครงการควรครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และครบทุกหัวข้อ
ที่กำหนด มิฉะนั้น โครงการของท่านจะถูกลดความสำคัญในการพิจารณางบประมาณ

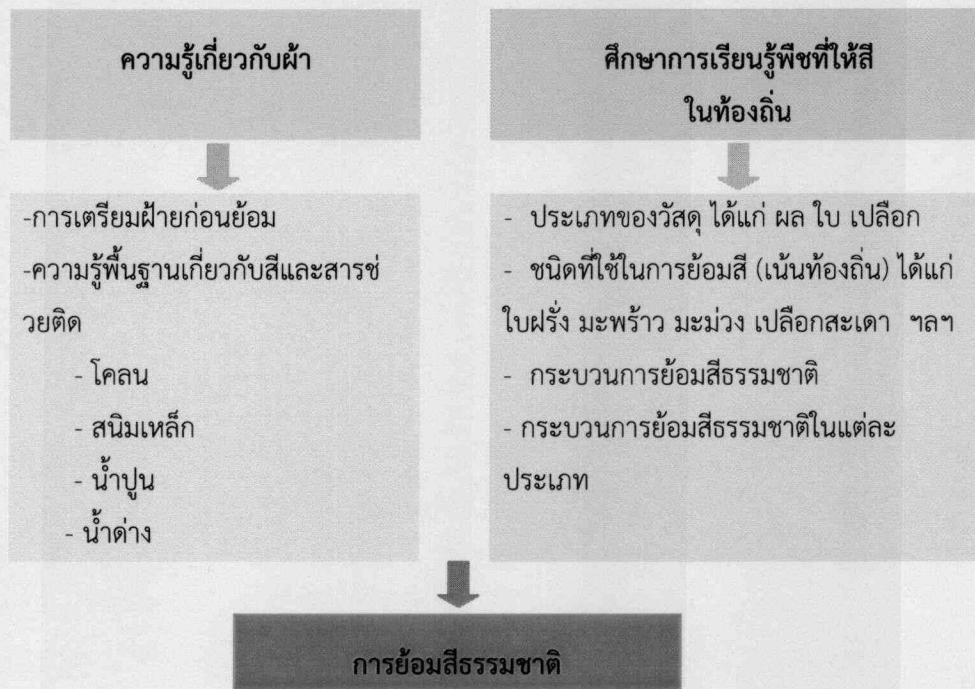
รายชื่อวิทยากร

นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

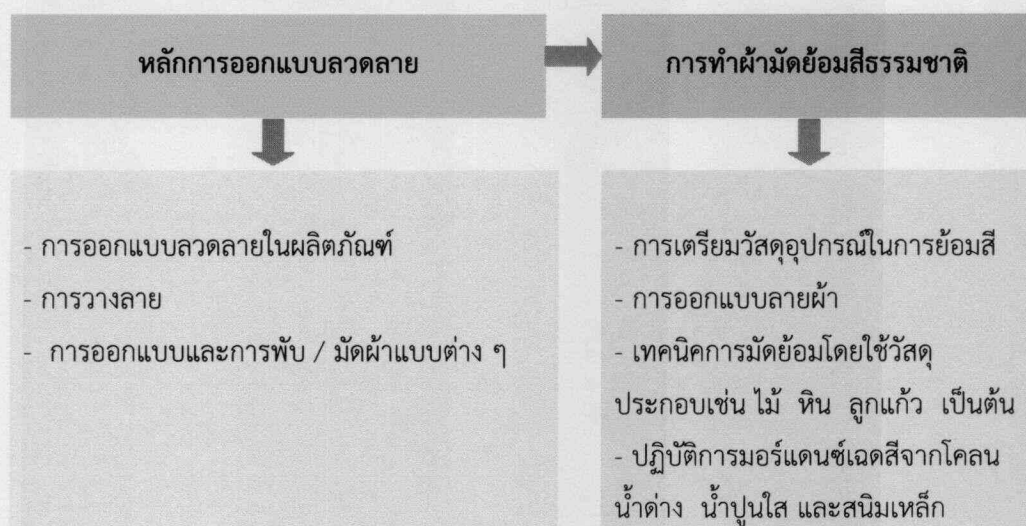
องค์ความรู้/เทคโนโลยี

ในโครงการออกแบบตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทอเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรีโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการมัดย้อมลวดลายด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พัฒนาระบบการย้อมสีเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติ

2. การออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม

3.การวิเคราะห์และทดสอบความคงทนผลิตภัณฑ์การย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่น

การวิเคราะห์และทดสอบความคงทนผลิตภัณฑ์การย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่น

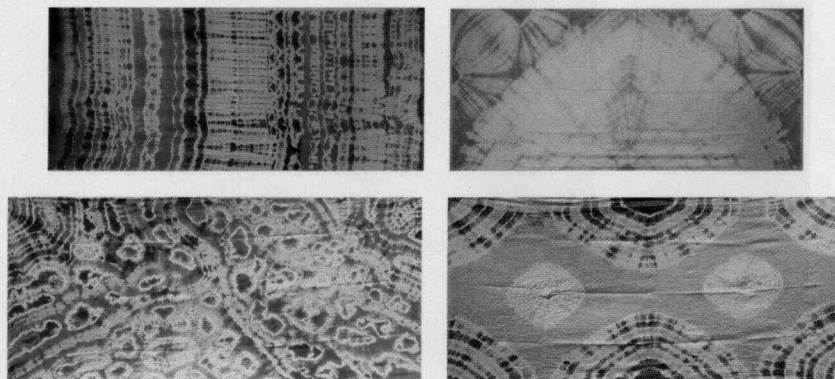
การทดสอบความคงทน

- การทดสอบความคงทนต่อการซักเบื้องต้น
- การวิเคราะห์และทดสอบความคงทนผลิตภัณฑ์ผ้า
หลังการย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่น

จากงานบริการวิชาการแก่สังคมเป็นพันธกิจที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก นอกจากจะเป็นการให้ความรู้และทำประโยชน์ต่อชุมชนแล้วยังเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตในด้านการให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติโดยการใช้ความรู้จากการเรียนมาเชื่อมโยงและบูรณาการลงสู่ภาคปฏิบัติบนฐานชุมชน ได้จัดการอบรมองค์ความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับชุมชน สำหรับนักเรียน นักศึกษา ประชาชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพสำหรับประกอบธุรกิจ เป็นการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน และงานวิจัยรวมทั้งนำผลการดำเนินการไปปรับปรุงในกิจกรรมการเรียนการสอนและงานวิจัยต่อไป อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความรู้จากการให้บริการทางวิชาการและถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันและเผยแพร่สู่สาธารณชน

การวิจัย

ชื่องานวิจัย เรื่องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าผ้ามัดย้อม โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพงบประมาณเงินรายได้ ปี พ.ศ. 2552 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ชื่องานวิจัย เรื่องการออกแบบและพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ(มัดหมี่) ด้วยสีธรรมชาติจากเปลือกกะลามะพร้าว โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพงบประมาณผลประโยชน์ ปี พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

สีจาก(เปลือก)กะลามะพร้าวแก่

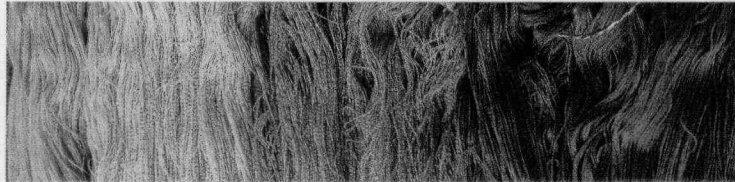

ตารางเปรียบเทียบเอกลักษณ์ธรรมชาติในการย้อมสีธรรมชาติจาก(เปลือก)กะลามะพร้าว

(เปลือก)กะลามะพร้าว ไม่ใช่สาร น้ำขี้เถ้า น้ำปูนใส น้ำสารส้ม โคลน สนิมเหล็ก

ช่วยย้อม

มะพร้าวอ่อน

มะพร้าวแก่

ผ้าฝ้ายทอมือ (มัดหมี่) ลายขนนก

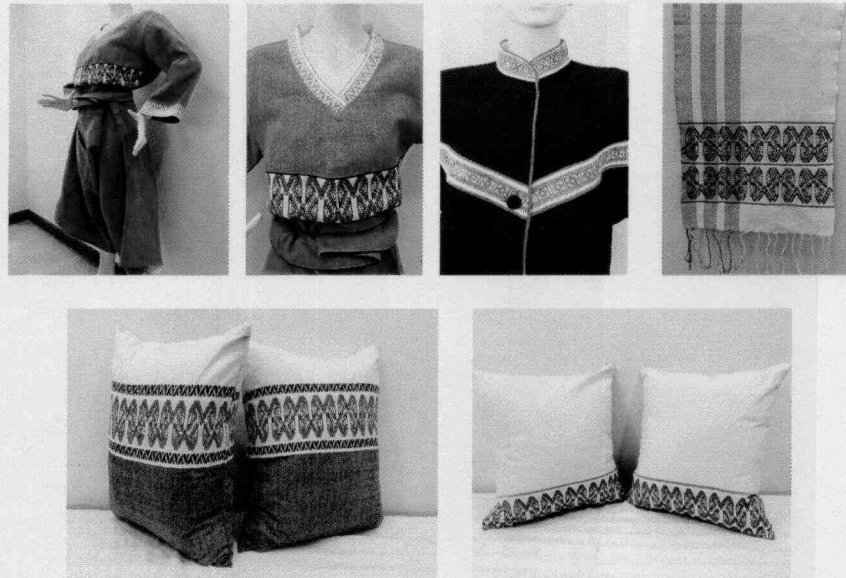

ผ้าฝ้ายทอมือ (มัดหมี่) ลายพลงใจ

ชื่องานวิจัย เรื่องการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอชุมชนสู่อุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรม
ภายใต้โครงการ พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างครบวงจร เรื่องโครงการวิจัยการพัฒนาตลาด
ผลิตภัณฑ์ต้นแบบผ้ามัดย้อมด้วยการย้อมจากสีธรรมชาติ สนับสนุนทุนวิจัยโดยสถาบันพัฒนา
อุตสาหกรรมสิ่งทองบประมาณผลประโยชน์ ปี พ.ศ. 2555

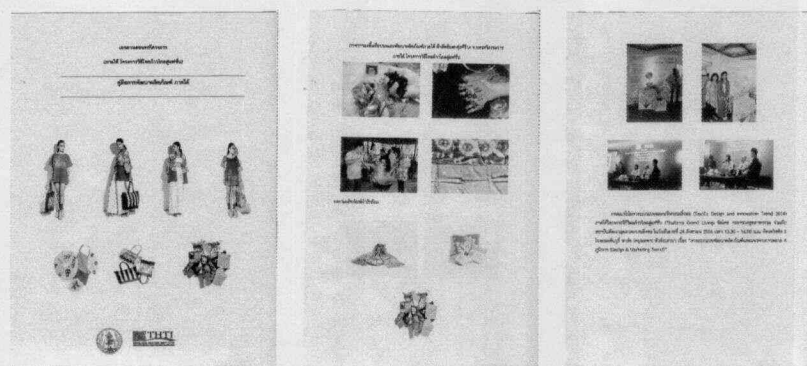

ชื่องานวิจัย เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัด
อุทัยธานี โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
งบประมาณเงินรายได้ ปี พ.ศ. 2557

วิจัยนำไปใช้ประโยชน์

- เป็นที่ปรึกษาและดำเนินงานในโครงการวิถีไทยก้าวไกลสู่แฟชั่น (Thailand Grand living)
กิจกรรม การยกระดับการออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเชิงสร้างสรรค์ ให้กับสถาบัน
พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในฐานะนักออกแบบพัฒนาภาคใต้

ประเภทของกิจกรรม

ฝึกอบรมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภาคใต้ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ผ้ามัดย้อมของกลุ่ม
คีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มทอผ้าบ้านโนนเขา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คลินิกเทคโนโลยีเครือข่าย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

-ดำเนินโครงการคลินิกเทคโนโลยีของกระทรวงวิทยาศาสตร์ ในโครงการการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการย้อมสีเส้นฝ้ายด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

-ดำเนินโครงการคลินิกเทคโนโลยีของกระทรวงวิทยาศาสตร์ ในโครงการการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการย้อมสีเส้นฝ้ายและการมัดย้อมผ้าทอด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การนำความรู้จากการบริหารวิชาการใช้ในการเรียนการสอน

1. วิชาการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคนิคการย้อมสี นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

การบูรณาการการเรียนการสอน

วิชาการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคนิคการย้อมสี นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

- จัดการเรียนการสอนในเรื่องการย้อมสีธรรมชาติ

- จัดการเรียนรู้เรื่องการมัดย้อมสีธรรมชาติ

งานมัดย้อม

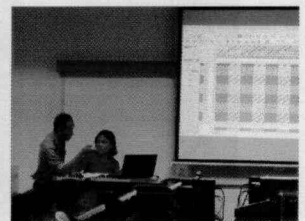
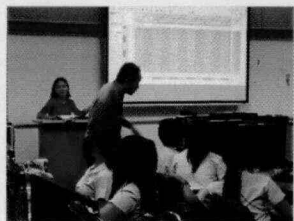
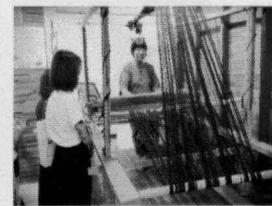
งานบาติก

2. วิชาหัตถกรรมสิ่งทอไทย นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ การบูรณาการการเรียนการสอน

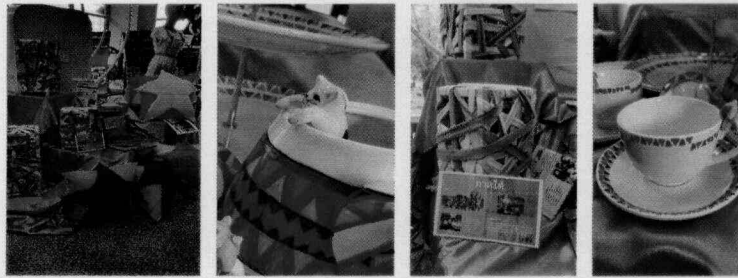
วิชาหัตถกรรมสิ่งทอไทย นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

- ศึกษาดูงานศูนย์ศิลปาชีพบางไทร และศูนย์ศิลปาชีพพระหว่าประเทศเพื่อศึกษางานด้านหัตถกรรมไทย
- และงานสิ่งทอไทยรวมทั้งการออกแบบประยุกต์ตลาดลายผ้าไทยด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ออกแบบงาน และผลิตผลงานไทย 4 ภาคโดยแสดงถึงอัตลักษณ์ไทย

บูรณาการสร้างสรรค์ผลงาน

3. วิชาโครงการออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ
- นักศึกษาจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับงาน
ย้อมสีธรรมชาติและการมัดย้อมสีธรรมชาติ

การย้อมสีกาแฟ

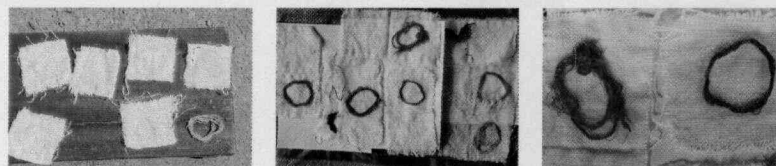

การมัดย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกมะม่วง

การทำบาติกย้อมสีจากยางกล้วย

4. วิชาวิเคราะห์และทดสอบ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ นักศึกษาคณะ
อุตสาหกรรมสิ่งทอ
- จัดการองค์ความรู้ชุมชนในการทดสอบความคงทนของสี

การทำนํารุงศิลปวัฒนธรรม

โครงการจุลกฐิน วัดทัพคล้าย ตำบลทัพหลวง จังหวัดอุทัย (โครงการประจำปีของทางคณะ
อุตสาหกรรมสิ่งทอ) โดยคณาจารย์และนักศึกษาเข้าร่วมดำเนินโครงการอาทิ กระบวนการปั่นฝ้าย

- ผู้เข้าร่วมโครงการ.....17.....คน
- จำนวนครั้งที่ดำเนินโครงการ.....3.....วัน
- จำนวนเผยแพร่ความรู้บริการวิชาการ.....1.....ครั้ง

- มีความรู้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80

ระหว่างวันที่ 17 - 19 มีนาคม 2559

60,000 บาท(หกหมื่นบาทถ้วน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้ารับการอบรมสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาจัดทำธุรกิจ สร้างรายได้ใหม่ให้ชุมชน และพัฒนาผลผลิตผ้ามัดย้อมด้วยการย้อมจากสีธรรมชาติในท้องถิ่น
2. มีผู้ประกอบการเกี่ยวกับการพัฒนาการผลผลิตผ้าด้วยเทคนิคการมัดย้อมจากการย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่นรายใหม่เพิ่มขึ้น

การติดตามประเมินผล

ภายหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยติดต่อสอบถาม จากการประเมินจากผลการปฏิบัติงานและประเมินผลการนำองค์ความรู้ ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์จริงในการผลิตผลผลิตผ้ามัดย้อม ด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ในชุมชน และรายงานผลการดำเนินโครงการ

สรุปผลการประเมินรายงานโครงการออกแบบผลผลิตผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรี

1. โครงการออกแบบผลผลิตผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรีได้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย
2. ผู้เข้ารับการถ่ายทอดได้รับองค์ความรู้โครงการออกแบบผลผลิตผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรีที่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของตลาด
3. ผู้เข้ารับการให้บริการวิชาการ , การให้บริการวิชาการรับใช้สังคมในโครงการออกแบบผลผลิตผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรี มีความตั้งใจและสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ได้จริง เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค

กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ ยังขาดการเรียนรู้ในเรื่องของวัตถุดิบที่ให้สีที่มีในท้องถิ่น การกำหนดใช้สารมอร์แดนท์เพื่อให้ได้เฉดสีที่มีความหลากหลายจากผลการดำเนินการโครงการออกแบบผลผลิตผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรี

จากผลการดำเนินการโครงการออกแบบสวดลายผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือภาคสตูล จังหวัดสตูล ได้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย พบว่า กลุ่มแม่บ้านทหารเรือภาคสตูล จากเดิมขาดความชำนาญและประสบการณ์ในการนำพืชและวัตถุดิบมาใช้ในการย้อม และได้ทำการมัดย้อมสีสังเคราะห์ ได้สังเกตเห็นความสำคัญของการย้อมสีธรรมชาติพร้อมทั้งการพัฒนางานย้อมสีธรรมชาติให้ได้มาตรฐานเพิ่มมูลค่าในการผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม ให้สีติดทนนาน การย้อมสีสม่ำเสมอ ผลจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีกลุ่มชุมชนให้ความสนใจองค์ความรู้ไปพัฒนางานจริง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนา เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น ผลผลิตสินค้าในเชิงพาณิชย์และมีความต้องการในการต่อยอดองค์ความรู้เพิ่มเติมเพื่อเพิ่มมูลค่าคุณภาพและตอบสนองความต้องการของตลาดเป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชนในอนาคต

จากผลการดำเนินการโครงการออกแบบลดตายผลิตภัณฑ์ผ้าม้าย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือ ชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรีได้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย พบว่า กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรี ภาคใต้ต้องการพัฒนาเทคนิคลดตายในผลิตภัณฑ์ผ้าม้าย้อมจากใช้สีธรรมชาติอีกในปีต่อไป

สรุปองค์ความรู้ในการบริการวิชาการรับใช้สังคม

ชื่อโครงการ โครงการออกแบบตลาดผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม กลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาค
สตีบ จังหวัดชลบุรี

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

คณะดำเนินงาน

นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์

กรรมการ

นางสาวนิภา ทองเนื้อแปด

เส้นทางสีเขียวธรรมชาติกับผลงานมัดย้อมของกลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรี

ภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์

ในยุคสมัยโลกปัจจุบันมีการแข่งขันกันอย่างสูง การลดการทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่ทุกคนหันมาตระหนักและใส่ใจอย่างจริงจัง การพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้านในเชิงสร้างสรรค์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จึงเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในสังคมปัจจุบัน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในเชิงสร้างสรรค์จะเป็นการสร้างมูลค่าและความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นหนักให้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ สะท้อนถึงความคิดในเชิงภูมิปัญญา การดึงเสน่ห์จากวัฒนธรรมพื้นบ้านมาสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำเป็นต้องมีความโดดเด่นและแตกต่าง ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดแนวคิดที่จะพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้ การปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ การต่อยอดเพื่อพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมสู่ความเป็นสากล ในทางภูมิปัญญาเชิงวัฒนธรรม (Cultural Based Industry) ทำให้เกิดความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ มีคุณภาพมาตรฐานสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในตลาดในประเทศและต่างประเทศ จากการพิจารณาวัตถุดิบ การคัดเลือกวัตถุดิบที่มีเรื่องราวที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มได้ เช่น การเลือกวัตถุดิบที่เป็นของท้องถิ่น ซึ่งมีเรื่องราวและความแตกต่างที่โดดเด่น และเป็น "คุณค่า"

“การย้อมสีธรรมชาติ” นับว่าเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญมากแขนงหนึ่งที่ได้ดำรงอยู่อย่างกลมกลืนในวิถีวัฒนธรรมผ้าพื้นบ้านมาอย่างยาวนานและสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นกับความเป็นเส้นใยธรรมชาติ มนุษย์เราเรียนรู้การนำเอาแร่ธาตุและพืชพรรณในธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ เปลือกไม้ แก่นไม้ ราก ใบไม้ ทุกชนิดล้วนผ่านการสังเกตจากช่างย้อมสี ถ้าพืชพรรณในธรรมชาติมียางเหนียวและใบไม้ขี้ติ๊ดมีถูกอากาศแล้วเปลี่ยนสีเป็นที่รู้กันดีว่าสามารถนำมาย้อมผ้าได้ดี ทุกส่วนของพืชไม่ว่าจะเป็นเปลือก ลำต้น ราก ใบ ดอก ผล และเมล็ด จึงถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการย้อมสีมาอย่างยาวนาน

เส้นทางสีเขียวธรรมชาติกับผลงานมัดย้อมของกลุ่มแม่บ้านทหารเรือชลบุรีภาคใต้ จังหวัดชลบุรี นับเป็นส่วนหนึ่งของการบริการวิชาการรับใช้สังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการย้อมสีและพัฒนาตลาดมัดย้อมด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบลวดลายผ้า สามารถเข้าใจหลักการออกแบบลวดลายผ้า การวางลวดลายผ้า และมีทักษะในการใช้สีในลวดลาย การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์และผ้าที่ใช้ในการย้อมสี

แนวทางการเรียนรู้กับเส้นทางสีเขียวธรรมชาติ

ดำเนินแนวทางการเรียนรู้ โดยมีเนื้อหาในการอบรม มีรายละเอียดดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับผ้าเริ่มจากการเตรียมผ้าก่อนย้อมและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสีและสารช่วยติด
2. หลักการออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อม เริ่มจากการออกแบบลวดลาย การวางลายผ้าในผลิตภัณฑ์ และการมัดลวดลายผ้าในลักษณะต่าง ๆ
3. ศึกษาการเรียนรู้พืชที่ให้สีในท้องถิ่น ได้แก่ ผล ใบ เปลือก เมล็ด ที่ใช้ในการย้อมสี (เน้นท้องถิ่น) ได้แก่ ผาง ขมิ้นสด ขมิ้นผง ใบมะม่วง ฯลฯ รวมทั้งกระบวนการย้อมสีธรรมชาติในแต่ละประเภท

แนวคิดการออกแบบลาย การออกแบบลายผ้ามัดย้อมเป็นการวางแผนการจัดระเบียบการวางเป้าหมายในการออกแบบลาย โดยการนำเสนอความคิดสร้างสรรค์อย่างมีแบบแผนเป็นไปตามระบบความคิดที่ปรากฏบนผืนผ้าที่มีความแปลกใหม่ด้วยลวดลาย เพื่อสนองความต้องการในประโยชน์ใช้สอยและความงาม ตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของการสร้างผลงาน ดังนั้นการออกแบบลายผ้ามัดย้อมจึงรวมถึงการใช้คุณลักษณะของการใช้สี และเทคนิคการทำผ้ามัดย้อมมาประกอบกับการออกแบบลายให้เกิดความสวยงาม สีจึงเป็นองค์ประกอบหลักสำคัญที่แสดงให้เห็นคุณค่าควบคุมการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในส่วนอื่นๆ การใช้สีให้เกิดจังหวะแสดงลักษณะของลวดลายและลอมมัดลักษณะการแทรกซึมของสีที่ผสมผสานกัน การสร้างสรรค์ลายผ้ามัดย้อม จึงก่อให้เกิดการแสดงออกของลายผ้าที่ปรากฏบนพื้นผ้า สี สัน อารมณ์ และความรู้สึกได้อย่างงดงาม

ผลการเรียนรู้ พบว่ากลุ่มแม่บ้านทอเรือชลบุรีภาคใต้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมไปพัฒนากระบวนการย้อมสีธรรมชาติ เข้าใจถึงการกำหนดเฉดสีจากการย้อม วางลายบนผืนผ้า และพัฒนาลวดลายการมัดย้อมโดยมีแนวคิดในการพัฒนาการมัดย้อมสีธรรมชาติ ดังนั้นแนวคิดเส้นทางสีย้อมธรรมชาติของกลุ่มแม่บ้านทอเรือชลบุรีภาคใต้ นับเป็นความรู้ที่มีค่าซึ่งลวดลายใหม่จากการมัดย้อมผ้าในที่นี้ เกิดจากการออกแบบลายโดยใช้เทคนิคต่างๆมาผสมผสานกัน ก่อให้เกิดลวดลายที่แปลกใหม่ เป็นการเพิ่มมูลค่าด้วยการออกแบบลวดลายและพัฒนางานต้นแบบในเชิงสร้างสรรค์ให้มีความเป็นสากล และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการย้อมจากสีธรรมชาติ